

VEČ VIDIJO OČI OD OČESA

V prvih letnikih JiS je imelo uredništvo navado, da je prispevkom po potrebi (pač tam, kjer se je zdelo kaj sporno) dodajalo svoje pripombe. Mogoče smo se sodelavci vsak zase zmrdovali, kadar smo našli tak »repek« pri svojem pisanju; če govorimo objektivno, pa je treba priznati, da so bili ti pripiski koristni in potrebni, saj so bralce opozarjali, da je najti razloge tudi za drugačno mnenje. Tako opozarjanje pa je nujno, da se lahko stvari razčistijo in postavijo na pravo mesto. S pripiskom tudi še ni rečeno, da se zdi uredništvu prispevek zgrešen, saj bi ga sicer ne objavljalo.

V novejših številkah revije zato take pripombe včasih neradi pogrešamo, ker so misli tega ali onega avtorja potrebne dopolnila ali popravka. Na primer: premalo sem pravnik, da bi si lahko lastil sodbo o zapisku Franceta Goršiča »Blagopravnost in spodobnost« v letošnji 2. številki, vendar me obhajajo dvomi ob avtorjevih zaključkih, ko vidim, da bi nam hotel vzeti »spodobnost« za pravni pojem, nam pa bi pustil namesto nje »dostojnost«, ki je sicer v SP, vendar ni na najboljšem glasu. Če se išče nov izraz za pravni pojem, kaj bi se ne našla kaka druga, manj splošna beseda, če se že ne more skovati nova?

Podobno se mi zdijo dvomljive nekatere misli v zapisku »Zraven, poleg... mimo« Vinka Gaberskega v isti številki. Z vsem srcem sem za to, da naj bo naše izražanje logično in natančno, in zato naj besede le imajo »svoj stalni pomen«. Enako zavzet pa sem za to, da naj bo naše izražanje kar se da bogato in raznolično. Zato me dostikrat obhaja dvom ob trditvah, da je kaj v slovenščini že odmrlo in da se ne more več uporabljati. Še celo Breznik je imel to in ono za odmrlo, kar danes spet krepko živi. Zato se mi zdi potrebna prizanesljivost do piščičih, ki skušajo v pravih mejah kakemu izrazu povrniti še kak nekdanji pomen: izkušnja naj pokaže, ali se bo to »prijelo« ali ne! Na navedenem mestu pravi Gaberski dovolj previdno, da besede »mimo« ne smemo »kar na slepo« zamenjavati z izrazom »razen« ali jo uporabljati za izražanje komparativa. Zgled, ki ga daje — »vsi so bili tam, mimo njega« — pa se mi nikakor ne zdi »danes že čisto nemogoč«, niti brez vejice ne, čeprav je Gaberskega tega groza. Nemogoče bi bilo kvečjemu dvoumno »vsi so šli tja mimo njega«, tega pa nihče pameten zapisal ne bo! Kar lepo pa se bere n. pr. »Mimo še nekaterih dobrih pesmi naj omenimo...« (M. Brezovar v »Naši sodobnosti« 12/59). Mogoče da je v kakih drugih zvezah raba tega »mimo« res »za današnje ljudi sila«, ampak če smo že tako ponosni na razvoj in razvitost slovenščine v zadnjem času, bodimo tudi toliko pogumni, da strpno prenašamo malo poskušanja. Preganjajmo napačno rabo besed, kadar izvira iz piščevega neznanja ali malomarnosti, prizanašajmo pa jezikovnemu eksperimentiranju, kadar zna ostati v pravih mejah in če se skuša držati zdravih virov slovenščine!

Te misli želijo biti predvsem spodbuda drugim sodelavcem — in kajpada tudi urednikom! — naj bi se oglašali ob spornih vprašanjih, saj vemo, da vidijo oči več od očesa.

Janez Gradišnik

K ČLANKU O IVANU ROBU

Kolikor vem, podatek (gl. Smolejev članek JiS V, 2), da si je Rob, ko se je po okupatorjevem prihodu vrnil iz Maribora v Ljubljano, »v gmotni tiski... pomagal s sodelovanjem pri kulturnem obzorniku Jutra«, ni točen. Okupator je najbrž zamenjal malo prejšnje razdobje, ko je Rob nekaj časa pred vojno sodeloval v ponedeljski izdaji Jutra. Dne 2. oktobra 1939 je list začel prinašati stalno rubriko »Minute pomenka«, ki se je v letu 1940 preimenovala v »Minuta pomenka — Za življenje in za vsak dan«. Pisal jo je Rob od začetka do 23. decembra 1940, to se pravi, do svojega odhoda v Maribor. Podpisoval se je s psevdonimom L. Azkuin, ki ga je vzel, če se ne motim, iz staroperzijskega jezika.

V tem času je v ponedeljski izdaji Jutra objavil tudi dva literarna prispevka, ki ju je podpisal s pravim imenom: »Reportažo o fantovščini in halucinacijah«, kratko satiro iz bohemskega življenja (9. oktobra 1939), in »Modrost v zrnih« (13. novembra 1939). — Po okupatorjevem prihodu pa vem, da je Rob poletne mesece 1941 prebival v Iškem Vintgarju, kjer je drugoval s pokojnim Nikolajem Pirnatom, nekaj časa pa je bil gost prof. Siča. Jeseni tega leta je v Iškem Vintgarju tudi doživel svojo prvo aretacijo. Aretiral ga je oddelek italijanske vojske. Pripeljali so ga v Ljubljano, a je bil po nekaj dnevih izpuščen.

L. Mrzel